

Temat : **Rozbicie dzielnicowe**

Notatka do przeczytania

Bolesław Krzywousty zmarł w 1138 r. Aby uniknąć sytuacji, że po jego śmierci synowie będą walczyć między sobą o tron, sporządził testament, tzw. **statut Krzywoustego**, w którym rozdzielił państwo i władzę między swoich synów.

● **Władysław Wygnaniec** jako najstarszy syn Krzywoustego otrzymał dzielnicę senioralną (pryncypacką). Władzę w niej miał sprawować zawsze najstarszy z rodu Piastów i miała nie być dziedzina. Był to pas ciągnący się przez środek Polski, z Krakowem (będącym stolicą), Gniezmem i Pomorzem Gdańskim oraz Pomorzem Zachodnim jako obszarem lennym. Prócz tego Władysław miał także Śląsk i Ziemię Lubuską jako swoją dzielnicę dziedziczną.

Senior (czyli prynceps):

- sprawował władzę zwierzchnią nad całym państwem i nad młodszymi braćmi,
- prowadził politykę zagraniczną państwa i reprezentował je na arenie międzynarodowej,
- miał prawo do inwestytury.

Młodszy bracia Władysława otrzymali:

- Bolesław Kędzierzawy – Mazowsze i część Kujaw,
- Mieszko Stary – część Wielkopolski,
- Henryk Sandomierski – ziemię sandomierską,
- Kazimierz Sprawiedliwy – nie otrzymał żadnej dzielnicy.

Rozbicie Polski na dzielnice i podzielenie ich między synów Krzywoustego nie zapobiegło walce o władzę. Władysław po objęciu dzielnicy senioralnej zaczął dążyć do usunięcia braci i przejęcia ich dzielnic. Zaczęła się kilkuletnia wojna domowa. Bracia wygnali Władysława z kraju.

● Dzielnicę senioralną objął **Bolesław Kędzierzawy**, zagarnął także ziemie dziedziczne Władysława. Konrad III i Fryderyk Barbarossa, władcy niemieccy, podjęli przeciw Polsce wyprawę, jednak nie udało im się przywrócić Władysława na tron. Ale zmusili Bolesława, by oddał synom wygnanego Władysława jego ziemie dziedziczne.

● W 1173 r. po śmierci Bolesława Kędzierzawego na tron w Krakowie wstąpił kolejny syn Krzywoustego, **Mieszko Stary**. Jego rządy nie spodobały się możnowładcom

małopolskim. Podnieśli bunt i wygnali Mieszka z Krakowa, a na tronie osadzili kolejnego z braci, **Kazimierza Sprawiedliwego**.

- Mieszko Stary kilkakrotnie podejmował (bezsukteczne) próby powrotu na tron, co było przyczyną kolejnych konfliktów. Dopiero na początku XIII w. syn Kazimierza Sprawiedliwego, **Leszek Biały**, doprowadził do uspokojenia sytuacji i umocnił swoją władzę w Krakowie.

Skutki rozbicia Polski na dzielnice i walki o władzę między potomkami Bolesława Krzywoustego:

- osłabienie roli seniora (władcy dzielnicy senioralnej) i wzrost roli możnowładców,
- pogłębianie się rozbicia politycznego kraju,
- nadmierny rozrost administracji – np. zamiast jednego wojewody, skarbnika czy kanclerza dla całej Polski, kilku w poszczególnych dzielnicach,
- usamodzielnianie się poszczególnych dzielnic i tworzenie z nich odrębnych państewek, które nie prowadziły wspólnej polityki międzynarodowej, co prowadziło do osłabienia międzynarodowej pozycji Polski,
- utrata zwierzchnictwa nad Pomorzem Zachodnim i osłabienie więzi z Pomorzem Gdańskim,
- Książęta polscy próbowali schryścianizować i zająć ziemie Prusów i Jaćwingów graniczące z Mazowszem. Podejmowali także wyprawy zbrojne przeciw nim, aby przeciwdziałać napadom Prusów i Jaćwingów na tereny przygraniczne na Mazowszu.
- **Konrad, książę mazowiecki** do pomocy w obronie Mazowsza przed Prusami sprowadził rycerzy zakonu krzyżackiego (który powstał w Jerozolimie, ale miał także swoje siedziby w Europie).

- **Krzyżacy:**

– przybyli w 1226r ;

Praca samodzielna w ćwiczeniu